

KOMISIJOS PRANEŠIMAS**Rekomendacinis dokumentas. Raganosio ragų eksportas, reeksportas, importas ir prekyba jais Sąjungos viduje**

(2016/C 15/02)

1. Bendroji informacija apie raganosių išsaugojimą ir pastaruoju metu suintensyvėjusio brakonieravimo ir neteisėtos prekybos keliamą grėsmę

Raganosių rūšys yra įtrauktos į CITES I priedėlį, išskyrus baltųjų (plačialūpių) raganosių (*Ceratotherium simum simum*) populiacijas iš Pietų Afrikos ir Svazilando, kurios yra įtrauktos į II priedėlį.

Neteisėta prekyba raganosių produktais (visų pirma ragais) kelia didžiausią grėsmę jų išlikimui. 2007 m. Pietų Afrikoje neteisėtai buvo sumedžiota tik 13 raganosių, tačiau per pastaruosius aštuonerius metus raganosių brakonieravimo mastas dramatiškai padidėjo: 2013 m. buvo nušauti 1 004 raganosiai, o 2014 m. – 1 215 ⁽¹⁾.

CITES šalių konferencijos 16-ajame susitikime 2013 m. kovo mėn. CITES sekretoriatas pareiškė, kad

„Pietų Afrikoje neteisėtas raganosių medžiojimas dabar yra per visus laikus didžiausias ir ilgainiui taps netvarus, jei brakonieravimo atvejų ir toliau daugės dabartiniais tempais. Iš gautų atsakymų pagal šalims išsiųstus pranešimus Nr. 2012/014 ir 2012/053 matyti, kad šalys įgyvendino įvairias priemones siekdamos sustabdyti šiuo metu vykstantį didelio masto raganosių brakonieravimą ir susijusią neteisėtą prekybą raganosio ragais. Nepaisant šių priemonių ir didelių kovai su brakonieravimu ir neteisėta raganosio ragų prekyba skirtų lėšų bei sveikintinų daugelio šalių teisėsaugos institucijų pastangų, per metus neteisėtai sumedžiojamų raganosių skaičius ir toliau didėja nerimą keliančiu tempu.

Neteisėta prekyba raganosio ragais išlieka viena labiausiai struktūrizuotų nusikalstamų veikų, su kuria šiuo metu susiduria CITES. Yra aiškių įrodymų, kad organizuotos nusikalstamos grupės užsiima raganosių brakonieravimu ir neteisėta raganosio ragų prekyba. Šios grupuotės veikia raganosių paplitimo arealo valstybėse bei Europoje, kur pasitaikė raganosio ragų vagysčių iš muziejų, aukcionų, antikvariatų ir iškamšininkų dirbtuvių. Raganosio ratų taip pat buvo konfiskuota Australijoje, Ypatingajame Administraciniame Kinijos Regione Honkonge ir Filipinuose. Jungtinėse Amerikos Valstijose 2012 m. vasario mėn. buvo areštuoti septyni asmenys, kuriems buvo pateiktas neteisėtos prekybos raganosio ragais kaltinimas. Taigi neteisėta prekyba raganosio ragais tapo didele problema, daranti poveikį keliuose žemynuose. Norint veiksmingai spręsti šią problemą būtinas aktyvesnis tarptautinis bendradarbiavimas ir gerai koordinuoti teisėsaugos veiksmai ⁽²⁾.“

Yra įrodymų, kad suintensyvėjus brakonieravimui organizuotos nusikalstamos grupės taip pat veikė visoje ES siekdamos įsigyti raganosio ragų ir jais prekiauti. Tai paskatino Europolą pradėti specialią operaciją dėl neteisėtos prekybos raganosio ragais Sąjungoje ⁽³⁾.

Prieš priimant pirmąją šio rekomendacinio dokumento versiją 2011 m. vasario mėn. keliose valstybėse narėse padaugėjo paraiškų raganosio ragų, pateiktų kaip antikvariniai daiktai ar perdirbti egzemplioriai, ES vidaus prekybos ir reeksporto sertifikatams gauti. Daugeliu atvejų atlikus tyrimus paaiškėjo, kad pirkėjų motyvas turėjo mažai ką bendro su objektų meniniu pobūdžiu. Tai rodo tai, kad aukcionuose už tokius produktus siūlytos kainos daugiausia buvo susiję su jų sveriu, o ne su kokiu nors kitu elementu. Šios kainos tapo labai didelės ir visiškai neatspindi gaminių meninės vertės.

JK ir Vokietijai 2010 m. rugsėjo ir spalio mėn. pradėjus griežtai taikyti Sąjungos teisės aktus, susijusius su Sąjungos išorės prekyba tokiais produktais, pastebėta, kad kitose valstybėse narėse gauta reeksporto paraiškų arba prašymų suteikti informacijos, kaip šios paraiškos bus tvarkomos; tai leidžia manyti, kad kai kurie prekyautojai bandė išvengti Jungtinės Karalystės ir Vokietijos tvarkos ir rasti lengviausią būdą šiuos gaminius reeksportuoti iš ES.

Be to, per pastaruosius metus neregėtu tempu padaugėjo raganosio ragų vagysčių iš muziejų, aukcionų, antikvariatų ar iškamšininkų dirbtuvių. Europolas užfiksavo penkiasdešimt vagysčių (įskaitant 10 bandymų) atvejus trylikoje ES valstybių narių, per kuriuos pavogta 60 egzempliorių. Tikėtina, kad dėl įvairių priežasčių daug daugiau vagysčių nebuvo pranešta Europolui.

⁽¹⁾ https://www.environment.gov.za/mediarelease/molewa_waragainstpoaching2015

⁽²⁾ <http://www.cites.org/eng/cop/16/doc/E-CoP16-54-02.pdf>

⁽³⁾ <https://www.europol.europa.eu/content/press/europol-and-ireland-identify-organised-crime-group-active-illegal-trading-rhino-horn-9>

Yra požymių, kad už daugumą šių nusikaltimų gali būti atsakinga viena organizuota nusikalstama grupė (ONG). Ši ONG yra tiesiogiai susijusi su trečdaliu ragų vagystėmis, apie kurias pranešta, ir iki šiol nenustatyta jokia kita ONG, kuri būtų susijusi su šiais nusikaltimais.

Ši ONG paprastai parduoda tarpininkams, dėl kurių, panašu, padaugėjo paraiškų prekybos raganosio ragais sertifikatams ir leidimams gauti.

ONG nariai reguliariai dalyvauja aukcionuose ir lankosi pas antikvarinių daiktų prekiautojus siekdami jei ne pavogti, tai įsigyti iškamšas su raganosio ragais arba perdirbtus ragus. Įtariama, kad jie juos parduoda tarpininkams, kurie juos pateikia į Kinijos ir Vietnamo rinkas.

Pastebėta, kad apribojus raganosio ragų pardavimą JK aukcionuose ONG sutelkė dėmesį į aukcionus kitose valstybėse narėse.

Labai tikėtina, kad raganosio ragai, visų pirma pateikiami kaip antikvariniai daiktai arba perdirbti egzemplioriai, gali būti reeksportuojami iš ES siekiant patenkinti raganosio ragų paklausą medicinos reikmėms Azijoje. Ši prekyba gali dar labiau skatinti tokių produktų paklausą šiame regione ir palaikyti aukštas kainas arba jas didinti. Kita vertus, tokia didelė didelės vertės produktų paklausa sukuria pelningą rinką, kuri yra labai patraukli brakonieriams ir neteisėtą prekybą vykdančioms subjektams. Ši padėtis gali skatinti juos tęsti savo nusikalstamą veiklą, dėl kurios kils dar didesnis pavojus likusių raganosių populiacijų išsaugojimui.

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad valstybėms narėms ir toliau reikia taikyti prekybai laukiniais augalais ir gyvūnais taikomus ES teisės aktus taip, kad būtų saugomos rūšys ir užtikrinamas jų išsaugojimas. Manoma, kad tai galėtų pastūmėti šią ONG imtis beatodairiškų priemonių raganosio ragams įsigyti ir patirti didesnę teisėsaugos institucijų veiksmų grėsmę.

CITES šalių konferencijos 16-ajame susitikime priimtas Sprendimas 16.84, pagal kurį šalys turėtų:

- „f) nustatyti nacionalines priemones, kuriomis būtų remiamas CITES įgyvendinimas, siekiant reguliuoti raganosių egzempliorių, įskaitant bet kokio egzemplioriaus, kuris, sprendžiant iš lydymųjų dokumentų, pakuočių, ženklų, etikečių ar kitų dalykų, yra raganosio dalis arba gaminys, vidaus prekybą;
- g) apsvarstyti galimybę taikyti griežtesnes vidaus priemones, skirtas reguliuoti bet kokios kilmės raganosio ragų produktų reeksportą“.

Sekretoriatas 2013 m. spalio 28–29 d. Nairobyje (Kenija) sušaukė CITES Raganosių teisėsaugos darbo grupės posėdį⁽¹⁾. Posėdyje dalyvavo įvairūs ekspertai ir 21 šalis, kuriose vyksta raganosių brakonieravimas ir nelegali prekyba raganosio ragais, atstovai. Remiantis strategija ir siūlomais veiksmais,

„1. Visos šalys turėtų: (...)

- k) įgyvendinti priemones, skirtas kontroliuoti aukcionų, aukcionų rengėjų ir prekybos antikvariniais daiktais veiklą, siekiant užkirsti kelią neteisėtai prekybai raganosio ragais;“

Sąjungos prekybos laukiniais gyvūnais ir augalais reguliavimo sistema turi būti aiškinama atsižvelgiant į jos tikslus, atsargumo principą ir naujausius pokyčius. Be to, kadangi panašu, kad daugelyje valstybių narių kai kurie prekiautojai sudeirintai bando įsigyti raganosio ragų ES prieš juos reeksportuodami į Rytų Aziją, reikalingos gairės siekiant užtikrinti, kad visos valstybės narės laikytųsi bendro požiūrio į tokių produktų eksportą ir reeksportą (žr. 3 punktą).

Valstybės narės raginamos Sąjungos vidaus prekybos raganosio ragais paraiškoms skirti ypatingą dėmesį, kadangi jas taip pat gali naudoti prekiautojai raganosio ragams įsigyti ir toliau neteisėtai parduoti Azijoje, arba gauti sertifikatus, kurie vėliau būtų nederamai panaudoti. Tokių paraiškų tvarkymo rekomendacijos pateiktos 4 skirsnyje.

Taip pat reikalingos gairės dėl paraiškų importuoti į ES raganosio produktus, pateikiamus kaip medžioklės trofėjai (5 skyrius).

2. Šio dokumento statusas

Tai rekomendacinis dokumentas, kurį Komisijos tarnybos parengė ir vienbalsiai patvirtino ES prekybos laukine fauna ir flora komitete, įsteigta pagal Tarybos reglamento (EB) Nr. 338/97⁽²⁾ 18 straipsnį, taigi ir Sąjungos valstybių narių kompetentingos institucijos.

⁽¹⁾ Žr. <http://cites.org/sites/default/files/notif/E-Notif-2014-006A.pdf>

⁽²⁾ OL L 61, 1997 3 3, p. 1.

Nors juo išreiškiama, kaip Komisijos tarnybos ir valstybės narės aiškina ir ketina taikyti Reglamentą (EB) Nr. 338/97, taip pat jame nurodomos priemonės, kurios, jų nuomone, yra geriausia praktika, pats dokumentas teisinės galios neturi. Šią sritį toliau reglamentuoja Sąjungos teisė, visų pirma Reglamento (EB) Nr. 338/97 nuostatos.

Dokumentą elektroniniu būdu skelbia Komisijos tarnybos ir jį gali paskelbti valstybės narės.

Dokumentą 2016 m. antrąjį pusmetį peržiūrės Sąjungos prekybos laukine fauna ir flora komitetas.

3. Raganosio ragų eksportui ir reeksportui taikomų ES taisyklių aiškinimo rekomendacijos. Paraiškos Reglamento (EB) Nr. 338/97 5 straipsnyje nurodytiems leidimams gauti

Sąjungos teisės aktai turi būti aiškinami atsižvelgiant į jų tikslą. Reglamento (EB) Nr. 338/97 1 straipsnyje nustatyta, kad to reglamento tikslas yra „apsaugoti laukinės faunos ir floros rūšis ir garantuoti jų išlikimą kontroliuojant prekybą jomis“. Todėl reglamento nuostatos turi būti aiškinamos taip, kad derėtų su tuo tikslu.

Be to, Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 191 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad Sąjungos aplinkos politika turi būti grindžiama atsargumo principu. Pagal tą principą, jei įtariama, kad yra rizika, jog veiksmu ar politika gali būti daroma žala visuomenei ar aplinkai, jei nėra vieningo mokslininkų sutarimo, kad veiksmas ar politika yra žalinga, prievolė įrodyti, kad jie nėra žalingi tenka tiems, kas imasi veiksmo. Tuo principu siekiama užtikrinti aukštesnę aplinkos apsaugos lygį priimant prevencinius sprendimus rizikos atveju. Praktiškai šio principo taikymo sritis yra plati ir taip pat apima vartotojų politiką ir Sąjungos teisės aktus dėl maisto bei dėl žmonių, gyvūnų ir augalų sveikatos.

Pagal nusistovėjusią Europos Sąjungos Teisingumo Teismo praktiką, atsargumo principas taikomas, be kita ko, aiškinant ir taikant Sąjungos aplinkos *acquis*, ir atitinkamai taip pat aiškinant ir taikant Reglamentą (EB) Nr. 338/97.

Valstybės narės, naudodamosi savo diskrecija pagal Reglamentą (EB) Nr. 338/97, turėtų taikyti atsargumo principą. Šiuo atžvilgiu jos turėtų remtis 2000 m. vasario 2 d. Komisijos komunikatu dėl atsargumo principo ⁽¹⁾, kuriame išdėstoma, į ką būtina atsižvelgti siekiant jį tinkamai taikyti.

Pagal Reglamento (EB) Nr. 338/97 5 straipsnio 2 dalies d punktą, vertindamos raganosio ragų eksporto ir reeksporto paraiškas valdymo institucijos, pasikonsultavusios su kompetentinga mokslo įstaiga, įsitikina, kad nėra jokių kitų su rūšių apsauga susijusių veiksmų, dėl kurių nebūtų galima išduoti eksporto leidimo. Šios nuostatos taikomos paraiškoms gauti A priedo ir B priedo rūšių egzempliorių eksporto ir reeksporto leidimus.

Ši sąlyga taikoma visiems raganosio ragų egzemplioriams, nepriklausomai nuo to, ar jie laikomi perdirbtais egzemplioriais, ar ne.

Komisijos tarnybos ir Sąjungos prekybos laukine fauna ir flora komitetas mano, kad dabartinėmis aplinkybėmis ir atsižvelgiant į atsargumo principą (nebent paaiškėtų įtikinami priešingi moksliniai įrodymai), valstybės narės turėtų laikyti, kad esama rimtų veiksmų, susijusių su raganosio rūšių išsaugojimu, dėl kurių negalima išduoti eksporto ir reeksporto leidimų.

Todėl Komisijos tarnybos ir Sąjungos prekybos laukine fauna ir flora komitetas mano, jog yra teisinga valstybėms narėms užtikrinti, kad raganosio ragų eksporto arba reeksporto leidimai laikinai nebūtų išduodami, išskyrus atvejus, kai yra visiškai aišku, kad leidimas bus naudojamas teisėtai tikslais, pavyzdžiui, tokiais atvejais, kai:

1. objektas yra kultūros ir meno prekių mainų tarp gerą reputaciją turinčių įstaigų (pvz., muziejų) dalis;
2. atitinkamos valstybės narės valdymo institucija yra įsitikinusi, kad objektas yra pripažintas meno kūrinys, ir yra tikra, kad dėl jo vertės jis nebus panaudotas kitais tikslais;
3. objektas nebuvo parduotas ir yra palikimo dalis, vežamas šeimai persikeliant arba pagal palikimą testamentu, arba
4. objektas yra *bona fide* tyrimų projekto dalis.

⁽¹⁾ COM(2000) 1 *final* (dar neskelbtas Oficialiajame leidinyje).

Eksportui ir (arba) reeksportui į Kiniją taikomi papildomi reikalavimai: raganosio ragų eksporto arba reeksporto į Kiniją leidimų paraiškos neišduodamos, kadangi Kinijos nacionalinės teisės aktai draudžia raganosio ragų importą ir vidaus prekybą⁽¹⁾. Tai apima ikikonvencinius ir meno objektus. Vienintelė draudimo išimtis – iškamšos su ragais, kurios importuojamos kaip medžioklės trofėjai⁽²⁾.

Ši tvarka taikoma žemyninėje Kinijoje, tačiau netaikoma Honkonge, Makao ir Taivane, kurių teisės aktai leidžia prekybą raganosio ragais laikantis CITES taisyklių.

Prieš išduodama eksporto leidimą pagal šiame skirsnyje nustatytas sąlygas, atitinkama valstybė narė turėtų apie tai informuoti CITES paskirties šalies valdžios institucijas ir patikrinti, ar jos sutinka su to egzemplioriaus importu. Eksportuotojo ir importuotojo tapatybės turi būti patikrintos ir užregistruotos (pvz., pasiliekančios tapatybės nustatymo dokumento kopiją).

4. Prekyba raganosio ragais ES viduje. Reglamento (EB) Nr. 338/97 8 straipsnio 3 dalies įgyvendinimo gairės

Prieš priimant pirmąją šio rekomendacinio dokumento versiją, valstybės narės pagal Reglamento (EB) Nr. 338/97 8 straipsnio 3 dalį gaudavo vis daugiau paraiškų ES vidaus prekybos raganosio ragais sertifikatams gauti. Būtina parengti ES lygmens gaires siekiant užtikrinti, kad šios paraiškos būtų nuosekliai nagrinėjamos visoje ES.

1. Būtina visų pirma pabrėžti bendrą taisyklę, kad ES vidaus prekyba A priede nurodytais egzemplioriais draudžiama pagal Reglamento (EB) Nr. 338/97 8 straipsnio 1 dalį. 8 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad valstybėms narėms leidžiama nukrypti nuo šio draudimo, jei egzemplioriai atitinka tam tikras sąlygas (išvardytas a–h punktuose)⁽³⁾. Tačiau kadangi 8 straipsnio 3 dalyje vartojamas žodis „gali“, yra aišku, kad valstybės narės nėra įpareigosos išduoti ES vidaus prekybos sertifikatą, kai šių sąlygų yra laikomasi (išskyrus jeigu kitaip to reikalaujama pagal Sąjungos teisę, pavyzdžiui, taikant proporcingumo principą). Priimdama sprendimą išduoti sertifikatą arba jo neišduoti institucija turi tinkamai naudotis savo įgaliojimais.

Todėl 8 straipsnio 3 dalis negali būti laikoma suteikiančia teisę bet kuriam pareiškėjui gauti ES vidaus prekybos sertifikatą, net jei laikomasi vienos iš a–h punktuose nustatytų sąlygų. Be to, 8 straipsnio 3 daliai taikomas atsargumo principas ir, kaip minėta pirmiau, pareiškėjui tenka prievolė įrodyti operacijos teisėtumą ir derėjimą su Reglamento (EB) Nr. 338/97 tikslais.

Gavusi paraišką dėl komercinio raganosio ragų naudojimo ES pagal 8 straipsnio 3 dalį, valstybė narė turi teisę pagal Sąjungos teisę atsisakyti išduoti sertifikatą, net jei yra laikomasi vienos iš a–h punktuose nustatytų sąlygų, jei atsisakymas yra suderinamas su proporcingumo principu (t. y. atsisakymas yra tinkama priemonė siekiant apsaugoti laukinės faunos ir floros rūšis arba garantuoti jų išsaugojimą, ir juo neviršijama to, kas yra būtina tam tikslui pasiekti). Komisijos tarnybos ir Sąjungos prekybos laukine fauna ir flora komitetas laikosi nuomonės, kad tokia padėtis bus tuo atveju, jei pareiškėjas įtikinamai neįrodė operacijos teisėtumo ir derėjimo su Reglamento (EB) Nr. 338/97 tikslais.

Nepažeidžiant pirmesnės dalies ir, atsižvelgiant į aplinkybes, aprašytas šio dokumento pirmame skirsnyje, valstybės narės iš esmės turėtų laikinai neišduoti jokių sertifikatų raganosio ragams pagal 8 straipsnio 3 dalį.

2. Jeigu, nepaisant pirmiau išdėstytų rekomendacijų, valstybės narės nacionalinės teisės nuostatos neleidžia jos valdžios institucijoms atsisakyti patenkinti paraiškas ES vidaus prekybos raganosio ragais sertifikatams gauti, kaip išdėstyta pirmiau, turėtų būti laikomasi toliau pateiktų rekomendacijų.

⁽¹⁾ Šis draudimas yra nustatytas pagal 1993 m. gegužės 29 d. Valstybės tarybos aplinkraštį Nr. 39/1993, kuriuo draudžiama prekyba raganosio ragais ir tigro kaulais.

⁽²⁾ CITES 41 perspėjimo (2012 m. vasario mėn.) ištrauka: „Kinija draudžia importuoti ragus, kurie nėra iškamšos kaip medžioklės trofėjus dalis. Tai reiškia, kad vien tik ragas į Kiniją negali būti importuotas. Šią priemonę Kinijos valdžios institucijos įgyvendino remdamos iniciatyvas, kurių ėmėsi kitos šalys siekdamos sumažinti neteisėtą prekybą. Tačiau šis draudimas netaikomas medžioklės trofėjams, kai raganosio ragas yra trofėjus dalis. Galvos iškamšos, iškamšos iki pečių ir viso kūno iškamšos su ragais kaip medžioklės trofėjai gali būti importuojamos į Kiniją iš bet kurios kilmės šalies. Draudimas, žinoma, negalioja gyvų raganosiu, kuriuos leidžiama importuoti, ragams“.

⁽³⁾ Plg. Europos Teisingumo Teismo sprendimo byloje C-10/99 32–34 punktus (<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:61999CJ0510:EN:HTML>).

Dėl ES suintensyvėjusios neteisėtos veiklos, susijusios su raganosio ragais, ir organizuotų nusikalstamų grupių dalyvavimo joje siekiant įgyti ir parduoti tokius produktus, valstybėms narėms rekomenduojama laikytis rizika grindžiamo požiūrio ir užtikrinti maksimalią kontrolę nagrinėjant paraiškas dėl ES vidaus prekybos sertifikatų. Šiomis aplinkybėmis ypač svarbu tai, kad nusikalstamą veiklą, susijusią su raganosio ragais, vykdančios grupės nesąžiningai naudojo ES vidaus prekybos sertifikatus, išduotus pagal 8 straipsnio 3 dalį, kaip dokumentus, kuriais siekta įrodyti pavogtų egzempliorių teisėtumą. Be to, pavogti egzemplioriai neseniai buvo siūlomi pardavimui, visų pirma Sąjungos aukcionuose.

Todėl yra pavojus, kad tos grupės naudoja ES vidaus prekybos Sąjungos sertifikatus kaip dalį savo bendros strategijos įgyti raganosio ragų ir neteisėtai jais prekiauti. Valstybės narės yra atsakingos, kad nebūtų išduodami sertifikatai, kurie galėtų sudaryti palankesnes sąlygas vykdyti tokią veiklą, ir todėl turėtų nagrinėti tokias paraiškas dėl Sąjungos vidaus prekybos taip, kad ši rizika būtų kuo labiau sumažinta.

3. Pagal Reglamentą (EB) Nr. 338/97 eksportuoti ar reeksportuoti iš Sąjungos A priede išvardytų rūšių egzempliorius yra leidžiama tik išimtiniais atvejais. Tuo atveju, kai, atlikus tinkamą rizikos vertinimą, kaip nurodyta pirmiau, valstybės narės valdžios institucijos mano, kad nėra rizikos, jog išduotu leidimu galės pasinaudoti neteisėtai raganosio ragus įgyjantys arba vykdančys prekybą jais asmenys, sąlygos, kuriomis jos gali išduoti leidimą pagal 8 straipsnio 3 dalį vis tiek turi būti aiškinamos siaurai ⁽¹⁾.

Tvarka, taikoma Sąjungos vidaus prekybai raganosio ragais, skirsis priklausomai nuo sąlygų, nustatytų 8 straipsnio 3 dalies a, b ir c punktuose.

Pagal 8 straipsnio 3 dalies a punktą (t. y. egzemplioriai „įsigyti arba įvežti į Bendriją iki to laiko, kai egzemplioriams buvo pradėtos taikyti nuostatos dėl Konvencijos I priedėlyje, Tarybos reglamento (EEB) Nr. 3626/82 ⁽²⁾ C1 priede arba A priede išvardytų rūšių“) pagrindinis dalykas yra tas, kad būtent pareiškėjas turi įrodyti, kad visų raganosių rūšių egzemplioriai buvo įsigyti arba įvežti į ES iki 1977 m. vasario 4 d. (išskyrus baltųjų (plačialūpių) raganosių rūši, kuriai numatyta 1975 m. liepos 1 d. data). Jeigu pareiškėjas negali pateikti tokių įrodymų, sertifikatas neturėtų būti išduotas.

Panašu, kad keletas objektų yra pateikta kaip perdirbti egzemplioriai, kurių komercinis naudojimas reglamentuojamas pagal Reglamento (EB) Nr. 338/97 8 straipsnio 3 dalies b punktą ir Komisijos reglamento (EB) Nr. 865/2006 ⁽³⁾ 62 straipsnio 3 dalį. Jei objektas atitinka Tarybos reglamento 2 straipsnio w punkto sąlygas, kad būtų laikomas perdirbtu egzemplioriumi, jo komerciniam naudojimui Sąjungoje sertifikatas nereikalingas. Tačiau perdirbtų egzempliorių sąvoka taip pat turi būti aiškinama siaurai:

- Pareiškėjas pirmiausia turi įrodyti, kad egzempliorius buvo įsigytas „50 metų iki Reglamento (EB) Nr. 338/97 įsigaliojimo“, t. y. iki 1947 m. kovo 3 d.
- Be to, tai, kad raganosio ragas paprasčiausiai pritvirtintas ant plokštelės, skydo ar kitos rūšies pagrindo, be jokio kito jo natūralaus pavidalo pakeitimo, neturėtų būti pakankama tam, kad produktas galėtų būti laikomas perdirbtu egzemplioriumi pagal Reglamento (EB) Nr. 338/97 2 straipsnio w punktą. Europos Komisijos parengtas rekomendacinis dokumentas dėl perdirbtų egzempliorių turėtų būti ir bus atitinkamai iš dalies pakeistas. Be to, 2 straipsnio w punkte nustatytas reikalavimas, kad pakeitimas atliktas siekiant pagaminti „juvelyrinius dirbinius, papuošalus, meno dirbinius, naudingus daiktus ar muzikos instrumentus“ taip pat turėtų būti griežtai ir nuodugniai svarstomas, nes panašu, kad pastaruoju metu kai kuriais atvejais meninio pakeitimo pobūdis (pavyzdžiui, reikšmingi meno dirbinių ar naudingų daiktų raižybos ar graviravimo darbai, jų įstatymas ar pritvirtinimas ir kt.) nebuvo aiškūs ir tais atvejais 2 straipsnio w punkto sąlygos nebuvo įvykdytos.

Kai paraiškos dėl Sąjungos vidaus prekybos raganosio ragais yra pateikiamos pagal 8 straipsnio 3 dalies c punktą, valstybėms narėms primenama, kad, kadangi raganosio ragų (kaip asmeninių daiktų, visų pirma medžioklės trofėjų) importas galimas tik nekomerciniais tikslais, nėra galimybės pagal 8 straipsnio 3 dalies c punktą jų savininkams išduoti sertifikato komerciniu tikslu Sąjungoje.

4. Išduotuose sertifikatuose atitinkamas objektas turėtų būti aprašytas pakankamai išsamiai, kad būtų aišku, jog jis gali būti naudojamas tik dėl susijusio egzemplioriaus ir negali būti neteisėtai panaudotas dėl kitų egzempliorių. Be to, kai teisės aktai leidžia, valstybės narės gali svarstyti galimybę sulyginti, tikrinti ir registruoti pareiškėjo ir pirkėjo tapatybę (pvz., pasilikdamos tapatybės nustatymo dokumento kopiją). Galėtų būti nustatyta sąlyga, pagal kurią pardavėjas būtų įpareigotas informuoti valdžios institucijas apie pirkėjo tapatybę.

⁽¹⁾ Pagal Sąjungos teisę, kaip ją išaiškino Teisingumo Teismas, Sąjungos teisės normų išimtytis visada turi būti aiškinamos siaurai.

⁽²⁾ OL L 384, 1982 12 31, p. 1.

⁽³⁾ OL L 166, 2006 6 19, p. 1.

Be to, ES vidaus prekybos Sąjungos sertifikatai turėtų būti išduodami konkrečiai operacijai, t. y. leidžiant atlikti tik vieną operaciją; tai taip pat reiškia, kad sertifikatas galios tik 1 skiltyje nurodytam to sertifikato turėtojui. Tai grindžiama Reglamento (EB) Nr. 865/2006 11 straipsnio 3 dalies antra pastraipa, pagal kurią valstybėms narėms leidžiama išduoti operacijoms skirtus sertifikatus, kai laikoma, kad yra kitų veiksmų, susijusių su rūšių išsaugojimu ir kliudančių išduoti egzemplioriams skirtą sertifikatą.

5. Raganosių medžioklės trofėjų importas į ES

Nors raganosius ir jų produktus draudžiama įvežti į ES komerciniais tikslais, tam tikromis sąlygomis gali būti leidžiama į ES įvežti medžioklės trofėjus⁽¹⁾, kurie laikomi asmeniniais ar namų ūkio daiktais pagal Reglamento (EB) Nr. 865/2006 57 straipsnį.

Pagal Komisijos reglamentą (ES) 2015/870⁽²⁾, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (EB) Nr. 865/2006, pirmą kartą į ES įvežant medžioklės trofėjus, kurie yra bet kurios raganosių rūšies egzemplioriai, būtina pateikti importuojančios ES valstybės narės importo leidimą. Pagal ES teisės aktus tokie medžioklės trofėjai yra asmeniniai ir namų ūkio daiktai ir po importo turėtų likti savininkų nuosavybe. Jie negali būti parduodami ar kitaip naudojami komerciniais tikslais.

Pastaraisiais metais nusikalstami tinklai sąmoningai piktnaudžiavo prekybos raganosių egzempliorių medžioklės trofėjais nuostatomis, t. y. jie samdė žmones importuojančiose šalyse, apmokėdavo jų kelionės į Pietų Afriką ir raganosių medžioklės safarių išlaidas, tada paimdavo ragus ir neteisėtai juos parduodavo į Azijos šalis. Daug piktnaudžiavimo raganosių medžioklės trofėjais neteisėtais komerciniais tikslais yra Čekijoje, tačiau Slovakijoje, taip pat trečiojoje šalyse (JAV) atlikti tyrimai rodo, kad panašų veikimo būdą, t. y. pasamdyti fiktyvius ar netgi tikrus medžiotojus, nusikalstami tinklai plačiai taiko siekdami raganosio ragus pervežti iš Pietų Afrikos į Aziją.

Siekdama spręsti šią problemą, CITES Raganosių teisėsaugos darbo grupė (žr. 4 išnašą) rekomendavo „įgyvendinti teisės aktus ir užtikrinti teisės aktų vykdymo kontrolę siekiant užkirsti kelią ragų, teisėtai įsigytų kaip trofėjų dalis, naudojimui kitais tikslais nei kaip medžioklės trofėjai, ir užtikrinti, kad šie trofėjai išliktų jų savininkų nuosavybe CITES eksporto leidime nurodytu tikslu“.

Atsižvelgiant į tai, rekomenduojama, kad ES valstybės narės:

1. priimdamos sprendimą dėl raganosių egzempliorių medžioklės trofėjų importo paraiškų:

- ypatingą dėmesį skirtų tam, ar pareiškėjas turi medžioklės patirties ir jį informuotų, kad importas į ES gali būti leidžiamas tik asmeniniam naudojimui,
- prireikus susisiektų su eksporto šalimi, siekdamas užtikrinti, kad CITES valdymo institucijos yra informuotos apie planuojamą medžioklę ir neturi jokios informacijos, dėl kurios pareiškėjui nebūtų galima išduoti importo leidimo;

2. (deramai patikrinusios, kad visos sąlygos pagal Reglamentą (EB) Nr. 338/97 ir susijusius Komisijos reglamentus yra įvykdytos) išduodamos importo leidimą, į leidimą įrašytų šį sakinį: „Šio medžioklės trofėjaus importas yra vien tik asmeniniam naudojimui. Objektas turi likti šio leidimo turėtojo nuosavybe. Jis turi būti pateiktas kompetentingoms institucijoms jų prašymu“;

3. jei įmanoma pagal nacionalinę teisę, atlikti asmenų, kurie nuo 2009 m. importavo raganosių medžioklės trofėjus⁽³⁾, rizika grindžiamus patikrinimus, siekiant patikrinti, ar jiems tie trofėjai vis dar priklauso ir tų patikrinimų rezultatais pasikeisti su kitomis ES valstybėmis narėmis, Europos Komisija ir CITES sekretoriatu.

⁽¹⁾ Medžioklės trofėjus yra apibrėžtas Komisijos reglamento (EB) Nr. 865/2006 1 straipsnio 4b dalyje.

⁽²⁾ OL L 142, 2015 6 6, p. 3.

⁽³⁾ Raganosių medžioklės trofėjų importo, kuris įvyko prieš įsigaliojant importo leidimo reikalavimui, informacija apie raganosių medžioklės trofėjų pareiškėjus paprašius gali būti gauta iš eksportuojančių šalių.